

ԿՐՕՆԱԿԱՆ—ԲԱՐՈՅՆԿԱՆ

ՅԻՍՈՒՍ ՓՐԿԻՉԸ

(Գր. ֆհ. Պետրովից)․

Հրէաստանի փոքրիկ քաղաքներից մէկը—Բեթղեհէմը ընկղմուած էր խոր քնի մէջ։ Հարաւային աստղալից երկինքը տարածել էր դաշտերի վերայ իւր մութ թևերը։ Միայն հեռում պայծառ կերպով մի խարոյկ էր վառւում։ Այնտեղ հովիւներն էին պահպանում իրենց հօտը։ Սմեն բան հանգիստ էր․ միայն երբեմն հեռուից լսում էր պահապան շների հաջոցը և կամ քնի մէջ ընկղմուած որ և է ոչխարի մայումը։ Աստղալից երկնքում յանկարծ լսելի եղաւ հրեշտակների քաղցրահնչիւն երգը—երգ խաղաղութեան, սիրոյ և ներողամտութեան։ Այսպիսի մի հանդամանքի մէջ, ահա սրանից 1909 տարի առաջ ծնուեց Յիսուս Քրիստոս, Աստուծոյ Որդին, երկրիս վերայ իջաւ Աստուծոյ ճշմարտութիւնը։

Մանուկ Յիսուսի համար ոչ մի տան մէջ տեղ չկար։ Նրա առաջին ապաստանարանը քարայրն էր, ուր գիշերում էր հօտը․ իսկ նրա օրօրոցը—անասունների մօուրը։ Այժմ այդ այրը զարդարուած է փառաւոր կերպով։ Յատակը մարմարեայ, կամարների վերայից քաշած է մետաքս, առաստաղից կախուած են մի քանի շարք արծաթեայ և ոսկեայ կանթեղներ։ Սակայն այդ բոլորից այրը ոչ մի օգուտ չունեցաւ։ Նա անգնահատելի է իւրաքանչիւր քրիստոնեայի համար ոչ թէ իւր ճոխ սպասներով, այլ նրանով, որ այնտեղ երկիր իջաւ Աստուծոյ ճշմարտութիւնը։ Այս ճշմարտութիւնը արտաքին զարդարանքի կարիք չունէր։ Նա ինքն ըստ ինքեան գեղեցիկ է։ Այդ պատճառով և Աստուծոյ Որդին աղքատ կոյս Մարիամի սրդւոյ կերպարանքով աշխարհ եկաւ, ծնուեց այրի մէջ, իսկ վերջերը նոյն իսկ իւր գլուխը դնելու տեղ չունէր։

Ով հաշիւներով էր ապրում, ագահ էր—կարիք չունէր Յիսուսի յետևից գնալու—իսկ ում հարկաւոր է ճշմարտութիւնը, նա կձգտի ձեռք բերել այն,—կերթայ հիւան Թովսէփի որդու մօտ:

Փրկչի մօտը ժողովրդական երկրպագութեան եկան նախ աղքատ հովիւները, ապա հեռաւոր աշխարհների իմաստունները — մոգերը, որոնք ընծայաբերեցին Նրան օսկի, կընդրուկ և զմուռս:

Գոյութիւն ունի մի հետաքրքիր աւանդութիւն չորրորդ մօզի՝ Արտաբանի մասին, որի համար աւետարանի մէջ ոչ մի խօսք չկայ: Աւանդութիւնն ասում է, որ այս իմաստունը, տեսնելով պայծառ աստղը երկնքի վերայ, ցանկացաւ նմանապէս նորածին Քրիստոսին երկրպագել: Ծախեց իւր պալատներն ու կայքերը և գնեց երեք թանկագին հագուազիւտ քար: Պէտք էր շտապել և միւս ընկերներին հասնելու Եւ նա շտապում էր: Մի քանի ժամ էր մնացել ընկերներին հասնելու համար: Արտաբանը գնում էր անտառի միջով: Այստեղ նա տեսնում է ուշաթափութեան մէջ ծանր տենդով բռնուած մի հրէայի: Խնչ անել, Մնար հիւանդի մօտ—ընկերներից կղրկուէր, նրանք կերթային և ինքը կմնար, թողնել հրէային անօգնական—խիղճը չէր թոյլ տալիս: Երկար ժամանակ Արտաբանը օշինչ վճռել չէր կարողանում, վերջապէս խղճահարութիւնը յաղթեց.— «Իսկ ինքդ սէր ես», ասաց Արտաբանը մտովին դառնալով նորածին թագաւորին,— «Սրտի մէջ առանց խիղճ ունենալու քեզ ծառայել չի կարելի»:

Բաւական ժամանակ անցաւ, մինչև որ հրէան ուշքի եկաւ: Արդէն կէս օր էր, ընկերներին հասնել չէր կարող: Բայց հրէան մխիթարեց Արտաբանին. «ես չգիտեմ թէ Մեսիան ծնուել է, բայց եթէ նա ծնուել է, անպատճառ Բեթղեհէմումն է, թող քո ընկերներդ գնացած լինին, ինքդ մի ընկերութիւն կազմակերպիր և գնա Բեթղեհէմ»: Արտաբանն այդպէս էլ կատարեց: Վաճառեց թանկագին քարերից մէկը, որի համար նա մեծ գումար ստացաւ և քարվանով ճանապարհ ընկաւ դէպի Բեթղե-

հէմ. Ահա և վերջինս. Սակայն Արտաքանն ուշացել էր: Մարիամն ու Յիսուսը փախել էին Եգիպտոս, իսկ Բեթղեհէմի փողոցներում տեղի ունէր կոտորած: Հերովդէսի զինուորները կոտորում էին մանուկներին. Արտաքանի տան տիրուհին ևս մի երեխայ ունէր և աղաչում էր նրան ազատել իւր երեխային: Խղճահարուելով՝ Արտաքանը հանց երկրորդ թանկագին քարը և տուեց զօրապետին, որ երեխային հանգիստ թողնի: Նրա մօտ մնաց միայն մի քար: Այդ քարը իւր հետ՝ Արտաքանը շատ երկրներ ման եկաւ ճշմարտութեան թագաւորին գտնելու համար: Ամեն տեղ հանդիպում էր նա վշտի, տանջանքի, հիւանդութիւնների և Արտաքանը ամենքին օգնում էր. մէկին սիրալիր խօսքեր ասելով և մխիթարելով, միւսին փողով, որ մնացել էր նրա մօտ առաջին քարի վաճառումից, երրորդին՝ բժշկական գիտութիւնով: Անցել էին երեսուն երկար և ձիգ տարիներ: Արտաքանը լսեց, որ Յիսուս Քրիստոս Հրէաստանումն է և ասաց. «Սա անպատճառ նա է, գնամ՝ երկրպագեմ՝ նրան իմ վերջին թանկագին քարը ընծայելով»:

Արտաքանը եկաւ Երուսաղէմ. Յիսուսին տանում էին Գողգոթայ խաչելու. — «Դարձեալ ուշացայ», — տրտմութեամբ հառաչեց նա և շտապեց խաչելութեան տեղը: Զինուորները նրա ճանապարհը կտրեցին. նրանք բերում էին մի հրաշագեղ աղջիկ. Վերջինս թռաւ Արտաքանի մօտ, գրկեց նրա ծնկները և արտասուալից աչքերով աղաչեց. «Ինքն Աստուած է քեզ ինձ մօտ ուղարկել: Արտաքինովդ դու ինձ հայրենակից ես երևում, իսկ ես այստեղ միայնակ եմ այս օտար քաղաքում, և իմ վախճանուած հօրս պարտքերի համար ինձ վաճառում են նախատինքի: Ազատիր ինձ, բացի քեզնից ոչ ոքից ես յոյս չունեմ»: Խղճահարուեց Արտաքանը. — «Հարկաւոր չէ քեզ, երեխ, Տէր, իմ ընծան. սրան դու ես ինձ մօտ ուղարկել, թող լինի քո կամբը»:

Արտաքանը տուաւ իւր վերջին քարը: Նոյն րոպէին երկիրը ցնցուեց, տները շարժուեցին. հարեան՝ տան տա-

նիքից պոկուեց մի քար և ցած ընկաւ ու հարուածեց Արտաքանին: Կեանքի վերջին րոպէին երևաց նրան երկար ժամանակից ի վեր փնտռած ճշմարտութեան Թագաւորը, և ասաց, «Ճշմարտն եմ ասում քեզ, այն ամենը, ինչ որ դու արիր իմ փոքր եղբարցս, ինձ արիր»: Եւ Արտաքանը մեռաւ ուրախ, վերջապէս նա էլ գտաւ Փրկչին. ընդունուած էր և նրա ընծան:

Փրկչի ծննդից անցել էր 30 տարի: Քրիստոս մկրտուեց Յորդանանում և ահա մենք տեսնում ենք նրան անապատում՝ ծով՝ պահելիս և աղօթելիս: Չորս կողմը տիրում է խորին լռութիւն և անմարդաբնակ է: Հեռուն այրուած է օրուայ տապով: Քրիստոս Փրկիչը խորին մըտածմունքի մէջ է. այնտեղ, անապատի միւս կողմը մարդկանց սրտերը նմանապէս այրուած են չարութիւնով և անարդարութիւնով, և նոցա պէտք է կենդանացնել: Չարոգին փորձում է Աստուծոյ Որդուն յետ կանգնեցնել: Բաւարանք քարոզելուց, նա գուշակում է մարդկանց սիրով և բարւոյ գեղեցկութեամբ գրաւելու փորձի անյաջողութիւնը, և ուրիշ միջոցներ է ցոյց տալիս աշակերտ գտնելու համար. առաջարկում է Քրիստոսին իւր ծառայութիւնները՝ նրան ամբողջ աշխարհը հնազանդեցնելու համար. միայն թէ նա, Տէրը, լսի իրան,—չար ոգուն, ծառայի և երկրպագի նրան: Փրկիչը պատասխանում է, որ միմիայն իրան պէտք է ծառայել: Այն ժամանակ, յաղթուած չարոգին թողեց նրան և հրեշտակներն եկան Փրկչին ծառայելու: Բարւոյ և չարի մէջ որ և է յարաբերութիւն մերժուած է: Չարին և անարդարութեանը մահուան կռիւ է յայտարարուած: Աստուծոյ Որդին գալիս է աշխարհ օձի գլուխը ջախջախելու: Երկրի վերայ ծագում է Աստուծոյ ճշմարտութեան արշալոյսը, հասնում է բարւոյ յաղթանակի օրը:

Սկսում է Աստուծոյ թագաւորութեան քարոզը: Յիսուս Քրիստոս շրջում է գիւղից գիւղ, քաղաքից քաղաք քարոզելով ճշմարտութեան աւետարանը: Ծովի ափը, ջրհորի մօտ գտնուած քարը, կանաչադարձ դաշտերի մէջ

լերան դուրսը, Սողոմոնի տաճարի մարմարեայ գաւթը, հրէից աղբատ ժողովարանը և մաքսոսորի ու փարիսեցու տունը,—բոլորը նրան հարկաւոր են մարդկանց ապաշխարութեան, նոր կեանքի, մարգու՝ իրան մէջը Աստուծոյ թաղաւորութիւնը հաստատելու համար: Նա շրջապատուած է միշտ ժողովրդի ահագին բաղմութեամբ:

Ծշմարտութեան պապակոյնները, հոգևով ճնշուածները և մարմնով տանջուածները սերտ մօտենում են նրան: Նրա խօսքերը լի են զարմանալի սիրով, և հայեացքը՝ ցաւակցութեամբ ու ներողամտութեամբ, հազարաւոր տանջուած հոգիների համար ցնծութիւն են բերում: Ժողովուրդն օրհնում է նրան, անուանում է մարգարէ, պաշտում է նրան իբրև Աստուծոյ Որդու: Դրա հետ զուգընթացաբար մեծանում է նախանձը և ատելութիւնը դպիրների և փարիսեցիների: Նոքա հետևում են Քրիստոսին քայլ առ քայլ և կամենում են մի խօսք լսել նրան չարախօսելու համար: Վերջապէս նրանք հասնում են իրանց նպատակին — Քրիստոսին դատապարտում են մահուան:

Մօտենում են տանջանքի օրերը: Դառը գնում է զենուելու: Ուրախ երօւսաղէմը հազարաւոր մարդիկ է ուղարկում նրան դիմաւորելու: Լսում են ցնծութեան ձայներ, շարժւում են ձիթենու ճիւղեր, ճանապարհը ծածկուած է կանաչով, իսկ Յիսուս տրտմութիւնով լի, արտասուքն աչքերին, նայում էր ժողովրդին:

Խեղճ կոյր մարդիկ, Յիսուս գնում է նրանց անարդարութեան չարից փրկելու, իսկ նոքա կարծում են թէ նա պիտի նրանց հռովմէական լծից ազատէ: Նրանք չեն հասկանում, որ չկայ աւելի սարսափելի լուծ, քան չարի և անիրաւութեան լուծը: Եւ ահա այս չարն ու անարդարութիւնը ամեն տեղ տիրում են: Յիսուս խաչուած է Գողգոթայի վերայ: Դպիրներն ու փարիսեցիները նախատում են նրան: Ամեն բան վերջանում է . . . Նա — Քրիստոսը անշնչացած է, նրան դնում են գերեզմանի մէջ, դրոշմում են քարը վերան և կնքում: Չարը ցոյց տուեց

իւր ոյժը, սակայն մի և նոյն ժամանակ յայտնուեց նրա ամբողջ անգորութիւնը, յայտնուեց Աստուծոյ ճշմարտութեան վսեմութիւնը: Գողգոթայի վերայ աւազակը հաւատաց Քրիստոսին և հարիւրապետն ականատես լինելով անցած դէպքերին, ասում է. «Ճշմարտապէս նա Աստուծոյ Որդի էր»: (Մատթ. Իէ. 54): Անցաւ երեք օր, գերեզմանաքարը ձգուած էր մի կողմ և մահուան կապանքները խորտակուած—Քրիստոս յարութիւն առաւ: Ճշմարտութիւնը գերակշռեց, յաղթեց չարին, ազատուեց նոյն իսկ գերեզմանից,—այդ պատճառով էլ մեր Փրկիչն ասում է. «Ճանաչեցէք ճշմարտութիւնը և ճշմարտութիւնը ձեզ ազատ կդարձնի»:

Թարգմ. Արսակ վարդապետ.

